

MISJON OG ENHET — NMR, IMR, KVR

av
OLAV GUTTORM MYKLEBUST

Med utgangspunkt i vår artikkel «Sammenslutningen og Norge» (NOTM 1959, s. 193ff) har vi her i landet hatt en livlig diskusjon i pressen om Norsk Misjonsråd (NMR), Det internasjonale misjonsråd (IMR) og Kirkenes Verdensråd (KVR). Vi skal i denne artikkel ta for oss de viktigste punkter i debatten. Noe «referat» er det dog ikke tale om å gi (jfr. nedenfor s. 62). I likhet med vår tidligere artikkel er også denne artikkel et personlig innlegg — et bidrag til klargjøring av et spørsmål som ikke bare i seg selv er ytterst viktig, men som — for å kunne løses rett — krever et inngående kjennskap til de forhold det her er tale om.

Liberal teologi?

Det viktigste og stadig gjentatte «norske» argument *mot* KVR — og dermed også *mot* den planlagte sammenslutning av IMR og KVR — er at det gir plass i selve ledelsen for «liberale teologer», ja, «ekstreme liberale teologer». Dessverre har de som har gjort bruk av dette argument, ikke presisert nærmere hva de legger i uttrykket «liberale teologer». Men vi gjør dem neppe urett når vi sier at det med dette uttrykk siktes til «fornektere» (et ord i hvert fall en av dem bruker i denne forbindelse), altså fornektere av bibelsk og historisk kristendom.

Vi som virkelig kjenner dem som har stått og står i ledelsen i KVR og IMR (lederne er i stor utstrekning de samme) — menn som Visser 't Hooft, Kraemer, Mackay, Freytag, Goodall, Ranson og Newbiggin (for bare å nevne disse) — kan på ingen måte akseptere en slik karakteristikk. Både disse menn og mange andre i ledende stillinger i de to verdensorganisasjoner bygger helt og fullt på de fundamentale kristne trossannheter.

Og om det blant de hundrer av teologer og kirkemenn fra de forskjellige kirker og samfunn som i årenes løp i større eller mindre utstrekning er blitt trukket inn i det arbeid KVR utfører, skulle finnes representanter for hva man kaller «liberal teologi», kan dette ikke anføres som avgjørende argument. *Hovedsaken er hva KVR selv sier og hevder det står for.* Ved siden av basisparagrafen (jfr. NOTM 1959, s. 195ff) vil vi nevne to eksempler på hvor KVR står bibelsk og teologisk.

I det «budskap» KVR's 2. hovedforsamling — Evanston, USA, 1954 — vedtok, heter det bl. a.: «Hva enten vi anerkjenner det eller ei, står vi under Guds dom og i dødens skygge. Her hvor vi står, sto Jesus Kristus sammen med oss. Han kom til oss som sann Gud og sant menneske for å oppsøke og for å frelse. Skjønt vi var Guds fiender, døde Kristus for oss. Vi korsfestet Ham, men Gud oppreiste Ham fra de døde. Han er oppstanden. Han har overvunnet syndens og dødens makt. Et nytt liv er begynt. Og som den oppstandne og himmelfarne Herre har Han skapt et nytt samfunn i verden, knyttet sammen ved Hans ånd, delaktig i Hans guddommelige liv, og betrodd oppgaven å forkynne Hans budskap hele verden over. Han vil komme igjen som dommer og konge for å gjøre alle ting fullkomne. Da skal vi se Ham som Han er, og kjenne Ham, som vi er kjent av Ham. Sammen med hele skapningen venter vi på dette med lengsel, fordi vi vet at Gud er trofast, og at Han også nå holder alle ting i sin hånd.»

Vi viser videre til den utførlige uttalelse som KVR's studieavdeling nylig har utarbeidet etter oppdrag av sentralkomiteen og som bærer overskriften «The Lordship of Christ over the World and the Church» (trykt i *The Ecumenical Review*, juli 1959). I dette autentiske dokument, som sekretæren for studieavdelingen kaller «a 'working paper' for a biblical study» og som han ønsker at flest mulig personer og grupper innen medlemskirkene både vil studere og kommentere, hevdes det ut fra Det nye testamente — som det hele veien flittig blir vist til — at i Jesus Kristus ble Ordet kjød, i ham er Gud selv, himmelens og jordens skaper og herre, åpenbart. Kristus er herre i kraft

av sin fornedrelse, lidelse, død og opphøyelse. Virkeligheten av de krefter — Satan, synden, døden — som kjemper mot Kristus, understrekes sterkt. Ondskaper har kosmiske dimensjoner, men den kommer også til uttrykk i det vi kaller menneskelig synd (dvs. hovmot, opprør, avgudsdyrkelse osv.), videre i sykdom, djevlebesettelse osv., og til slutt i synderens død. Overfor disse kosmiske fordervsmakter forkynnes i enhver tidsalder Kristi universelle herredømme, et herredømme han vant da han frivillig gikk i døden for oss. Vi er forsonet med Gud ved Kristi død. Korset er Kristi egentlige handling (opus activissimum), og gjennom det regjerer han verden, den verden som har gjort opprør mot ham. Hvor evangeliet blir forkynt og mottatt, blir Kristi herredømme over verden synlig for troen, og Ordet og sakramentene er de midler gjennom hvilke hans herredømme virkeliggjøres. Forkynnelsen av evangeliet er en Guds kraft, en gjerning gjennom hvilken Den Hellige Ånd selv er virksom. Og denne tjeneste skal øves til jordens ender og til tidenes ende, dvs. til Jesu Kristi dag, den dag da han skal komme igjen for å dømme levende og døde. Kirken må på ny og på ny spørre seg selv om den er lydig mot det oppdrag den har fått, og den trenger til stadig fornyelse gjennom anger og bot.

Slike autentiske uttalelser kan med letthet forfleres.

Verdenskirke?

Den annen hovedinnvending hos oss *mot* KVR og den planlagte sammenslutning er at rådet bevisst sikter på oppbyggingen av en «overkirke», en «verdenskirke» — eller at det i hvert fall tydelig tenderer i denne retning.

«Den ekumeniske rørsle i våre dager», heter det i en redaksjonell leder i *Fast Grunn* (1959, nr. 6), «er en ny utgave av historien om Babels tårn. Den er mer opptatt av å skape en verdenskirke enn med å forkynne evangeliet. Den roper på enhet blant de kristne, men den skaper kløvning og strid, fordi den vil bygge samlingen på sviktende grunn, uten hensyn til sannhets-spørsmålet.» Dette er ikke noe enestående tilfelle. Gang på gang argumenteres det langs denne linjen.

KVR's navn, forfatning, formål og virksomhet til nå gjør det imidlertid klart at det er og vil være *bare et råd*. Det har ingen annen myndighet og makt enn den medlemskirkene gir det. Som det utvetydig sies i det vedtak sentralkomiteen gjorde i Toronto 1950: KVR «er ingen overkirke. Det er ikke 'verdenskirken'. Det er ikke den Una Sancta trosbekjennelsen taler om. Denne misforståelse dukker stadig på ny opp, skjønt den i rådets offisielle erklæringer er blitt avvist så ettertrykkelig som det overhodet er mulig Hver kirke forbeholder seg i samsvarende med grunnreglene retten til å godkjenne eller forkaste rådets uttalelser eller handlinger.» Jfr. generalsekretær Visser 't Hooft's instruktive artikkel om dette spørsmål i *The Ecumenical Review* 1957/58 (og *Ökumenische Rundschau* 1958).

Hva angår uttalelsen om at KVR ikke skulle være interessert i, resp. ikke ha som sitt egentlige sikte forkynnelsen av evangeliet, er å si at rådet, slik dette selv forstår og tolker sin oppgave, går inn for *sjelesørgerisk* enhet, en enhet ikke bare for kirkens, men for verdens skyld. Selv om initiativet til sammenlutningen er utgått fra IMR og ansvaret for avgjørelsen i første rekke må hvile på dette, kan på den annen side KVR i lengden ikke være tilfreds med bare å stå i et *indirekte* forhold til det som er kirkens sentrale oppgave: verdensmisjonen (jfr. generalsekretærens tiårsberetning 1948—58). Vi minner i denne forbindelse også om de grunnregler felleskomiteen av IMR og KVR har foreslått for den planlagte «kommisjon for verdensmisjon og evangelisering» og hvor målet for virksomheten defineres slik: «å fremme forkynnelsen av evangeliet om Jesus Kristus for alle mennesker, så de kan tro på ham og bli frelst».

Newbiggin

I sammenheng med argumentet «verdenskirke» er det i debatten gang på gang blitt vist til biskop Leslie Newbiggin's skrift «One Body, One Gospel, One World». Dette skrift, hevdes det, viser klart at Newbiggin vil ha de forskjellige kirkers og misjoners selvstyre overgitt til en felles, verdensomfattende kirkelig ledelse.

I andre land er Newbigins skrift — som foruten i den engelske original også foreligger i oversettelse til flere kontinentale språk, bl. a. svensk og dansk — blitt ivrig studert og kommentert. Den svenske utgaven, utgitt av Svenska Institutet för Missionsforskning, er gått ut i tre opplag. Den danske oversettelsen ble i fjor av Dansk Missionsråd sendt som hilsen til alle prester. Og ved rådets kurs for misjonærer, misjonssekretærer og andre i desember i fjor behandlet en rekke foredrag Newbigins synsmåter, og deltakerne fikk på forhånd tilsendt hans skrift med anmodning om å sette seg grundig inn i det.

Reaksjonen hos oss har vært så godt som utelukkende negativ, og man har énsidig festet seg ved forfatterens uttalelser om nødvendigheten av at den kristne enhet i dagens situasjon får et synlig uttrykk, og om ønskeligheten av en «ekumenisk misjonsorden». Som nevnt ovenfor er disse uttalelser blitt oppfattet slik at det er en ytre, organisatorisk enhet av alle kristne den nye generalsekretær i IMR tilstreber, uten hensyn til sannhets-spørsmålet. Dessverre har man ikke gjort noe forsøk på å forstå de dypere motiver og hele bakgrunnen for den nye gjennomtenkning av verdensmisjonen som Newbigins skrift er en slik karakteristisk eksponent for.

Å hevde at Newbigin ignorerer sannhetsspørsmålet er å ignorere spørsmålet om sannheten. Han sier selv — og nettopp i forbindelse med den ofte siterte sats om nødvendigheten av synlig kirkelig enhet — at vi ikke kan komme til klarhet i denne sak «uten å gå dypt inn i de tros- og kirkeordningsspørsmål som skiller oss». «Om vi går utenom disse spørsmål, er det fåfengt å søke og oppnå enhet.»

Biskop Newbigins misjonsprinsipper — som det kunne sies meget om — kan bare forstås ut fra hans kristendoms- og kirkesyn, med bl. a. den energiske understrekning av budskapet om frelse av nåde ved tro for Jesu Kristi skyld som kirkens avgjørende kjennetegn og egentlige, ja eneste eksistensrett, og den «dialektiske» distinksjon mellom kirkens hellighet og syndighet, en distinksjon som Newbigin hevder er den rette bibelske — til forskjell fra den vanlige: usynlig kirke/synlig kirke

(ifølge Newbigins en *gresk* distinksjon!), og som er bakgrunnen og motiveringen for hans forståelse av kirkens synlige enhet som et vesensdrag ved denne — for øvrig også sett i relasjon til sendelsen, misjonen.

På et spørsmål vi har stilt biskop Newbigins om hvordan hans uttalelser om kirkens synlige enhet skal forstås, skriver han (i brev datert 24. januar 1960) at våre avgjørelser i dette spørsmål må bygge på felles bibelstudium og ikke bare på våre kirke-tradisjoner, hvor verdifulle disse i og for seg er. «Det har vært min hensikt å understreke at den enhet vi søker, ikke må bli en blott og bar byråkratisk, administrativ, programmatisk enhet, men den enhet de første disipler fikk som gave av Herren da 'de holdt trolig fast ved apostlenes lære og ved samfunnet, ved brødsbrytelsen og ved bønnene'. Jeg har nylig uttalt at vårt mål må være å granske skriftene og be Den Hellige Ånd om å vise oss hva denne Gud-gitte enhet betyr for oss i dag.» (Jfr. Newbigins' artikkel om «The Nature of the Unity we seek» i Religion in Life, 1957.)

«Den nye kirketenkning»

I vår hjemlige debatt om sammenslutningen er det gang på gang blitt hevdet at bak denne ligger hva man kaller «den nye kirketenkning», et uttrykk som ikke nærmere defineres, men som skal innebære at kirken — som en av motstanderne av KVR uttrykker det — er nesten overalt, så nær som der hvor den virkelig er etter luthersk tankegang: i de troendes forsamling.

Men dette er en misforståelse. Det nye kirkesyn er i første rekke en frukt av *bibelforskningen* og her igjen i første rekke av den *nytestamentlige* forskning. Mens man før så på kirken som en frivillig sammenslutning av troende enkeltmennesker, forstår man den i dag som *Guds* verk og virkelighet fra begynnelsen av — som Guds folk, det nye Israel, en utvalgt ætt, en tredje slekt, et synlig samfunn, lokalt og universelt, med personlig tro og fellesskap og med frie nådegaver, men også med en ytre ordening, med bestemte Gud-gitte embeter eller tjenester. I sammenheng med dette syn og som en frukt av dette opplever

vi i våre dager i Kristi kirke verden over en ny og dypere forståelse av lekfolkets plass i kirkens liv og arbeid, noe som ikke minst lekmannsbevegelsens Norge skulle ha grunn til å merke seg og glede seg over.

Det karakteristiske for den såkalte nye kirketenkning er altså *ikke* aksentueringen av det institusjonelle, av kirken som «anstalt», av kirken som de dømte uansett tro, men et nytt helhetssyn på kirken hvor man ut fra Det nye testamente forsøker å skape balanse mellom de objektive og de subjektive momenter i kirkebegrepet (henholdsvis kirken som nådemidlenes og nådemiddel-forvaltningens kirke og kirken som samfunnet av de troende). *Hvor* lite ekklesiologisk denne «kirketenkning» er orientert, viser seg kanskje tydeligst i Nederland, hvor det nye syn — som selvsagt ikke er absolutt nytt! — har slått sterkest gjennom *og* hvor den teologiske kritikk av kirken som institusjon har vært hardest (jfr. særlig Hoekendijk). Når nettopp Nederland har gått i spissen for en omlegging av misjonsvirksomheten fra «selskapsmisjon» til «kirkemisjon», henger dette *ikke* sammen med en kirkelig «anstalts-tenkning» som gjør det nødvendig for den offisielle kirke å «overta» misjonen. Men det henger nettopp sammen med den nye *bibelske* forståelse — representert i første rekke av misjonsmannen og ekumenen Hendrik Kraemer — av forholdet mellom kirke og misjon, dvs. det syn at kirken må forstås ut fra sitt misjonsoppdrag, at kirken — som en nederlandsk misjonsleder uttrykker det — «er et Kristusbekjennende trosfellesskap for å vitne og tjene i verden». Konfesjon og misjon er ifølge dette syn identiske realiteter.

Korea

I den debatt vi her behandler, er det flere ganger blitt vist til splittelsen i Den presbyterianske kirke i Korea, en splittelse som den ekumeniske bevegelse representert ved KVR skal ha vært skyld i. Ifølge Ecumenical Press Service, 1960, nr. 2, er det beklagelige brudd som fant sted i fjor høst, nå overvunnet. De to grupper, den «ekumeniske» (flertallet) og den «anti-ekumeniske», er blitt enige om å gjenopprette enheten innen Gene-

ral Assembly (kirkemøtet). Det forhandles om nærmere enkeltheter.

Vil man forstå bruddet i Den presbyterianske kirke i Korea i fjor høst, må man ha klart for seg den tilstand av permanent strid denne kirke — som er langt den største protestantiske kirke i landet — har befunnet seg i siden 1945. Striden henger for en stor del sammen med forholdene før 1945. Vi sikter særlig til statsshinto-seremonien de japanske myndigheter gjennomførte også i Korea, og som førte til at tusener av koreanske kristne, som av samvittighetsgrunner ikke kunne delta i denne, ble fengslet og mange også henrettet. En gruppe av prester og lekmenn som sto «friere» i dette spørsmål, opprettet et nytt teologisk seminar, uavhengig av Den presbyterianske kirke. At alt dette måtte føre til friksjoner og fraksjoner da «freden» kom, sier seg selv. Den tragiske delingen av landet og krigen som fulgte, førte til ytterligere komplikasjoner. Et nytt trekk kom nå til: De tallrike og innflytelsesrike nordkoreanske flyktningekristne.

Den dypeste grunn til den langvarige strid i Den presbyterianske kirke i Korea er imidlertid den spenning som har gjort seg gjeldende helt siden begynnelsen av dette århundre mellom en presbyteriansk-konfesjonell og i teologisk henseende strengt konservativ retning på den ene side og en bibeltro, men friere, dvs. fellesprotestantisk retning på den annen side. Denne siste retning var fullt villig til å samarbeide med metodistene — etter presbyterianerne det største protestantiske kirkesamfunn i Korea — med det mål å organisere én evangelisk kirke. På grunn av innflytelsen fra de amerikanske misjonærer var den konfesjonalistiske retning lenge enerådende, men i november 1945 organiserte de koreanske presbyterianere og metodister seg som «Den forenede kirke i Sør-Korea». (Den «enhetskirke» japanerne hadde tvangsorganisert i mai samme år, ble bare en episode.) Da misjonærene kom tilbake til Korea, ble imidlertid denne oppløst og de gamle konfesjonskirker gjenopprettet.

Blant misjonærene var det noen få «ekstreme fundamentalister», tilhengere av den kjente Carl McIntire, lederen av CCCI,

en mot-organisasjon til KVR. Denne gruppe grunnla sitt eget teologiske seminar og satte i gang en voldsom agitasjon for sine synsmåter blant prestene og i menighetene. Imidlertid fortsatte striden mellom de to partier statsshinto-spørsmålet hadde skapt, hvert med sitt eget teologiske seminar. I et forsøk på å løse striden om presteutdannelsen ble det opprettet et tredje — eller rettere et fjerde — seminar, men bare med den følge at motsetningene ble enda større.

Den presbyterianske kirke, som har tilslutning fra 2500 av de ikke fullt 3000 menigheter denne opprinnelig hadde, er medlem både av Det nasjonale kristne råd og av KVR. På grunn av dette «ekumeniske» medlemskap kom det i fjor høst til åpent brudd — en spaltning som altså nå er overvunnet.

KVR og/eller LVF

Flere av dem som i debatten om sammenslutning sterkest har bekjempet KVR, går samtidig helt og fullt inn for Det lutherske verdensforbund (LVF). En slik holdning er imidlertid etter vårt syn inkonsekvent. De samme argumenter som gjøres gjeldende mot medlemskap i KVR, kan også gjøres gjeldende mot medlemskap i LVF. Her like lite som der gis det — og kan det gis — garantier for «bibel- og bekjennelsestroskap», til tross for at man bygger på «den samme trosgrunn». I likhet med KVR er også LVF et verdensfelleskap av kirker og representerer som sådant et sentrum for ytre administrativ «makt». Det kan tilføyes at Den norske kirke ble innmeldt i LVF av samme instans som meldte den inn i KVR, nemlig bispemøtet.

Viktigere enn dette er imidlertid det forhold at LVF ifølge sine grunnregler har til formål, ikke bare å fremme samarbeid mellom de lutherske kirker verden over, men også å virke for lutherdommens aktive deltagelse i den ekumeniske bevegelse. Det intime arbeidsfelleskap mellom KVR og LVF kommer ikke bare til uttrykk i den «lokalunion» de to verdensorganisasjoner har inngått (hovedkontorene i Genève har samme adresse!) og i det ekumeniske preg LVF's offisielle organ Lutheran World/Lutherische Rundschau bærer, men også og frem for alt i den

kjensgjerning at virksomheten i stor utstrekning samordnes (i fjor var LVF's sekretærer og andre funksjonærer i Genève medlemmer av 28 komiteer nedsatt av KVR). LVF's nåværende president, Dr. Franklin Clark Fry, leder av United Lutheran Church, det største lutherske kirkesamfunn i USA, er også formann i sentralkomiteen i KVR — et talende vitnesbyrd om det nære forhold mellom de to verdensorganisasjoner. Jfr. for øvrig — til karakteristikk av LVF's ekumeniske holdning — de teser om kirkens enhet i Kristus som ble lagt frem på generalforsamlingen i Minneapolis i 1957 (Kristus frigjør og forener, s. 20—22).

Når det sies at LVR representerer et alternativ til KVR, er dette ikke riktig. Som redaktøren av Lutheran World/Lutherische Rundschau uttrykker det (sept. 1959): «Enhver — om lutheraner eller ikke — som i Det lutherske verdensforbund ser et alternativ til Kirkenes Verdensråd, tar feil av den karakter så vel en konfesjonell organisasjon som den ekumeniske bevegelse har i dag. Forholdet er meget mer det at den ene er betinget av den annen. Den konfesjonelle organisasjon er en kjensgjerning *innen* den ekumeniske bevegelse. Denne siste ville være utenkelig i dag uten den konfesjonelle organisasjon, og den konfesjonelle organisasjon ville være uten enhver betydning om den i stedet for å føre til ekumenisk virksomhet bare skulle være interessert i å vareta sine egne interesser.»

Et uttrykk for LVF's ekumeniske orientering er den overenskomst organisasjonen nylig har inngått med Det kristne råd i Midt-Østen om deling av sendetiden for den lutherske kringkaster i Etiopia (Ecumenical Press Service 1960, nr. 1). LVF vil stille sendetid til disposisjon også for andre kristne samfunn og grupper, inklusive Den koptiske kirke i Etiopia. Som det tidligere er gjort oppmerksom på i dette tidsskrift, blir NMR's nei til sammenslutningen bl. a. begrunnet med «at Kirkenes Verdensråd har Den gresk-ortodokse og Den koptiske kirke som medlemmer» (1959, s. 66). LVF har imidlertid funnet det riktig å samarbeide med Den koptiske kirke i Etiopia, og det til og med i forkynnelsen, i evangeliseringen.

NMR contra IMR

Den norske diskusjon om sammenslutningen har vist — hva vi for vår del dypt beklager — at enkelte av våre misjonsledere i dag stiller seg kritisk, ikke bare til KVR, men også til IMR. Det sies at det har vært galt av oss å være med i dette råd (for så vidt også dette har vært og er influert av liberal teologi), at vi ingen nytte har hatt av det (til tross for at man har betraktet forbindelsen med det «for vesentlig å være av praktisk natur», jfr. NMR's motivering for sitt nei til sammenslutningen, se NOTM 1959, s. 66) og at IMR's ledere på konferansen i Ghana 1957—58 viste et lederskap som må gjøre oss redd, i og med at de la opp behandlingen av spørsmålet om sammenslutningen på en slik måte at opposisjonen ikke fikk «full rett». Til det siste er imidlertid å si at ifølge det offisielle referat uttalte presidenten i sitt innledningsforedrag at det aldeles ikke var tale om å tvinge noe inn på noen, men at man tvert imot ønsket en helt igjennom fri og åpen debatt, «that there be the freest and frankest discussion, whatever form that discussion takes» (som han uttrykte det). De tre som talte først, var IMR's president, formannen i KVR's sentralkomité og formannen i felleskomiteen av IMR og KVR (som hadde ansvaret for utarbeidelsen av planen for sammenslutning), altså de «logiske» personer. Av de 35 sider referatet av forhandlingene om sammenslutningen omfatter (i den trykte Ghana-rapporten), opptar de tre innledningstalene tilsammen bare vel 6 sider, mens referatet av debatten opptar over 28 sider.

Som kjent er det i alt bare fire medlemsråd innen IMR som har sagt nei til sammenslutningen, og ett av disse har meldt seg ut av IMR. Det må dog her bemerkes at premissene for det nei som er sagt i de fire tilfellene, er forskjellige, til dels vidt forskjellige. Når det gjelder Kongos protestantiske råd, som har meldt seg ut av IMR, har dette motivert sin handlemåte med hensynet til Den protestantiske kirke i Kongo, et kirkefelleskap de evangeliske misjoner i dette land har organisert for mange år siden bl. a. ut fra den deling av arbeidsområdet som har funnet sted, og som innebærer at medlemmer av én konfesjons-

kirke også er medlemmer av de andre konfesjonskirker som er tilsluttet Den protestantiske kirke. Det gjensidige medlemskap det her er tale om, innbefatter nattverdfellesskap. Nøyaktig samme ordning er — med bakgrunn i en tilsvarende situasjon — for lenge siden innført også på Madagaskar, hvor de evangeliske misjoner og kirker, også Det norske misjonsselskap og den kirke som er frukten av dets virksomhet der ute, har gått sammen i et kirkeforbund («Den protestantiske kirke på Madagaskar»), med gjensidig medlemskap, inklusive nattverdfellesskap.

Til tross for denne likhet mellom Kongo og Madagaskar har rådene i de to land stilt seg helt forskjellig til IMR. Samtidig med at rådet i Kongo meldte seg *ut* av IMR, meldte rådet på Madagaskar seg *inn* i IMR! Forklaringen på dette ved første øyekast eiendommelige fenomen er at rådet i Kongo til nå har vært dominert av de vesterlandske *misjoner*, mens rådet på Madagaskar er en eksponent for de unge *kirker*. Sir Francis Ibiam, den kjente afrikanske kristne leder, har med henblikk på det som er skjedd i Kongo i denne sak, uttalt: «Den dag vi afrikanere selv endelig blir effektivt representert i Kongos protestantiske råd, i vårt eget land, vil denne beslutning bli omgjort. Det offisielle Kongo-vedtak er foreløpig trumfet gjennom av de vesterlandske misjonærer, men det kan ikke i lengden forhindre at Afrikas kirke følger sin egen vei» (Svensk Missionstidskrift, 1959, s. 172).

Konklusjon

Vi sluttet vår forrige artikkel om sammenslutningen med å si at det ville være en ulykke om norsk misjonsvirksomhet skulle bli isolert, om den skulle miste kontakten med den evangeliske verdensmisjon som den er en del av — en kontakt som i dagens situasjon er viktigere enn noensinne.

Dette er fortsatt vår overbevisning. Med «den evangeliske verdensmisjon» sikter vi, hva vi mente måtte fremgå av artikkelen, til det fellesskap IMR representerer, og som etter den plan som er utarbeidet, vil få sin fortsettelse i Kommissjonen for verdensmisjon og evangelisering innen rammen av KVR.

Når det er blitt innvendt at halvparten av alle protestantiske misjonærer ikke har forbindelse med IMR og at «isolasjonen» derfor ikke kan bli så særlig stor, så er å si at det *ikke* er tallet på vesterlandske misjonærer som i dag avgjør utviklingen, men viljen og evnen til å tilpasse seg til den nye situasjon som kjennetegnes av kjensgjerningene «nye stater» og «unge kirker», og også av viljen og evnen til å se sitt arbeid i en større sammenheng og ut herfra å yde sitt bidrag til Guds rikes vekst i verden. Vi respekterer, ja høyakter de fundamentalistiske misjoner (hovedsakelig i USA) for deres nidkjærhet for utbredelsen av evangeliet, men vi må avvise deres isolasjonisme og fordømmelse av kristne brødre som ikke har samme syn. For øvrig utgjør de fundamentalistiske misjoner ingen ensartet eller samlet gruppe, men har organisert seg i flere grupper, som til dels bekjemper hverandre voldsomt. I særlig grad gjelder dette den tidligere nevnte ICCC, dr. McIntire's organisasjon, som ikke bare stempler de kirker som er med i KVR og i Kirkenes nasjonalråd USA som «modernistiske og kommunistiske», men også går til felts mot fundamentalistiske samfunn som finner det forsvarlig å samarbeide med de nevnte kirker.

Det eneste naturlige for norske misjoner er å fortsette det samarbeid de har hatt med IMR i snart 40 år. Det kan neppe bli aktuelt for dem å gå inn i et arbeidsfellesskap med de grupper vi har omtalt ovenfor. Det er i og for seg en talende kjensgjerning at ingen norsk frikirke eller kristelig organisasjon hittil har funnet det riktig å slutte seg til en av disse grupper, som f. eks. ICCC. Dette «internasjonale råd av kristne kirker» driver sin virksomhet i bevisst opposisjon til KVR. I likhet med KVR er det et fellesskap av kirker, men med en sterk «misjonsavdeling» (som også selvstendige misjoner kan stå tilsluttet).

I debatten om sammenslutningen har vi gjort oss til talsmann for den oppfatning at NMR bør bevare kontakten med IMR, om ikke gjennom medlemskap i Kommissjonen for verdensmisjon og evangelisering så i hvert fall som «council in consultation» (konsultativt råd). Også pastor Henrik Hauge, leder av Norsk Mellomkirkelig Institutt og bl. a. i flere år medlem av

felleskomiteen av IMR og KVR, har foreslått at spørsmålet løses ad denne linje. NMR's formann, generalsekretær Tormod Vågen, har imidlertid gitt uttrykk for at han personlig er *mot* konsultativ status.

Det er i debatten flere ganger nevnt at NMR kan bli splittet på spørsmålet om sammenslutningen, og at det derfor gjelder om — for enhetens skyld — å fastholde det nei rådet har sagt. Også i andre misjonsråd ser man forskjellig på dette spørsmål, men man har der funnet en ordning som gjør det mulig *både* å samarbeide eller i hvert fall å ha kontakt med den planlagte kommisjon for verdensmisjon og evangelisering *og* å bevare enheten på det lokale plan — eller man holder på å arbeide seg frem til en slik ordning (og dette endog i råd der flertallet av misjonene er *for* sammenslutning). Hvor viktig hensynet til den lokale enhet enn er, må det på den annen side understrekes at vi som misjoner har å gjøre med en situasjon som likefrem tvinger oss til å anlegge globale og ekumeniske perspektiver på problemet. I dagens situasjon er den lokale enhet ett med den universelle enhet.

12. februar 1960.

Interesserte som gjerne vil gjøre seg kjent med de synsmåter og argumenter som er gjort gjeldende i denne diskusjon, viser vi til følgende fortegnelse (som, skjønt avgjort «representativ», imidlertid ikke gjør krav på fullstendighet). Disse forkortelser er brukt: VL = Vårt Land, NM = Norsk Misjonstidende, NOTM = Norsk Tidsskrift for Misjon.

Mot Kirkenes Verdenråd, resp. sammenslutningen:

Wisløff, Carl Fr.: Hva skal vi tenke om Kirkenes Verdenråd? Fast Grunn 1959 nr. 5. (Gjengitt i sin helhet i For Fattig og Rik 1960 nr. 3.)

Handeland, Oscar: Ved korsveien. Fast Grunn. 1959 nr. 6 (leder).

Wisløff, Carl Fr.: Rent mel i posen. Dagen og VL 19/12-59. (Svar til Birkeli NM 28/11-59.)

Berg, Arthur: Det gales konsekvens. Dagen 19/12-59 (leder).

Tidemann Johansen, J.: Den økumeniske bevegelse og Bibelen. VL 28/12-59.

Wisløff, Carl Fr.: Sakens «avgjørende fase» er nå. Dagen og VL 4/1-60.

(Svar til Birkeli Dagen og VL 30/12-59.)

Berg, Arthur: Kyrkjestrød. Dagen 4/1-60 (leder).

Aarsland, E. J.: Spørsmål til bispene. VL 5/1-60.

Molteberg, Erling: Meld kirken ut av Verdenskirkerådet. VL 14/1-60.

- Vågen, Tormod: Norsk Misjonsråds nei. Dagen og VL 15, 16/1-60 samt Utsyn 1960 nr. 3. (Svar til Myklebust NOTM 1959 nr. 4.)
- Wisløff, Carl Fr.: Debatten om K.V. Dagen og VL 29, 30/1-60. (Svar til Hauge VL 19, 20, 21/1-60.)
- Tidemann Johansen, J.: «Fruktbar debatt om ekumenikk». VL 22/1-60. (Svar til Borgen VL 13/1-60.)
- Hagen, Ingar: Sangen om enhet. VL 23/1-60 (leder).
- Vågen, Tormod: Er songen rein? VL 6/2-60, Dagen 8/2-60. (Svar til Myklebust Dagen og VL, henholdvis 25, 26/1-60 og VL 27, 28/1-60, og til Hauge VL 19, 20, 21/1-60.)
- Vågen, Tormod: Ekumenikken og Den lutherske kyrkja. VL 15/2-60. (Svar til Moe VL 12/2-60.)
- Bjerkreim, Trygve: Kjør varsomt! Utsyn 1960 nr. 3 (leder).
- Hallen, Ernst: Norsk Misjonsråd og Kirkenes Verdensråd. Santalen 1960 nr. 3 (leder).
- Wisløff, Carl Fr.: En samtale om ekumenikk. Budbæreren 1960 nr. 4.
- Wisløff, Fredrik: Er vi medlemmer av K.V.? For Fattig og Rik 1960 nr. 6.
- Wisløff, Carl Fr.: Splittende enhetsbestrebelse. Credo 1960 nr. 1.

For Kirkenes Verdensråd, resp. sammenslutningen:

- Borgen, Peder: Misjonsrådets nei. Morgenposten 12/11-59.
- Norges standpunkt (Reflekser og refleksjoner). Vår Kirke 1959 nr. 38.
- Nyttårsintervju med biskop Smemo, bl. a. om ekumenikk. VL 31/12-59.
- Borgen, Peder: Fruktbar debatt om ekumenikk. VL 13/1-60.
- Smemo, Johs.: Den norske kirke og Kirkenes Verdensråd. VL 18/1-60. (Svar på spørsmål til og angrep på biskopene.)
- Hauge, Henrik: Kirkenes Verdensråd og Den norske kirke, resp. Internasjonalt Misjonsråd VL 19, 20, 21/1-60.
- Myklebust, O. G.: Norsk Misjonsråd og den ekumeniske bevegelse. Dagen 25, 26/1-60, VL 27, 28/1-60. (Svar til Vågen Dagen og VL 15, 16/1-60.)
- Økumenisk debatt (Reflekser og refleksjoner). Vår Kirke 1960 nr. 5.
- Moe, Olaf: Ekumenikken og det lutherske kirkebegrep. VL 12/2-60.
- Magelssen, Sverre: Økumenikken og vi. Ny Dag 1960 nr. 3 (leder).
- Berggrav, Øivind Seip: Enhet og uenighet. Kirke og Kultur (redaksjonelle noter) 1960 nr. 2.
- Voksø, Per: Et ja til arbeidet for kristen enhet. Vår Kirke 1960 nr. 8.

Andre debattinnlegg:

- Birkeli, Fr.: Norges standpunkt. NM 28/11-59 (leder).
- Birkeli, Fr.: «Rent mel i posen». Dagen og VL 30/12-59. (Svar til C. Fr. Wisløff Dagen og VL 19/12-59.)
- Birkeli, Fr.: En nødvendig korrigerings og svar på et spørsmål. Dagen og VL 28/1-60. (Svar til Hauge VL 21/1-60.)
- Riiser, Sigvart: Hvem skal drive misjon? NM 1960 nr. 5 (leder).